

Notitie

Aan
Van
Dossier
Datum 22 december 2021
Onderwerp Lichthinder onder de Omgevingswet

Zaaknummer
Kenmerk

LICHTHINDER

Aanleiding

Er zijn veel locaties met kunstmatige verlichting. Het kunstlicht kan negatieve effecten hebben voor omwonenden en voor de natuur. Vaak komt de overlast door verlichte sportvelden, gevel- of reclameverlichting, bedrijfs- en parkeerterreinen of schijnwerpers tegen inbraak of bij evenementen.

Kunstmatig licht kan het welzijn van de mens beïnvloeden. Ook beïnvloedt kunstlicht het gedrag van veel diersoorten. Het kan bijvoorbeeld de biologische klok verstoren en de oriëntatie beïnvloeden. Natuurkwaliteit en biodiversiteit kunnen onder druk komen te staan door de lichthinder. Overheden maken, afhankelijk van de locatie en gewenste activiteiten, een belangenafweging bij het toestaan van kunstlicht. Deze belangenafweging gaat over het bereiken van een balans tussen beschermen van natuur, milieu en gezondheid aan de ene kant, en het benutten van de fysieke leefomgeving voor activiteiten aan de andere kant.

Het doel van dit document is om de gemeenten in onze regio te informeren over de wet- en regelgeving over lichthinder. Hierbij leggen we eerst uit hoe de lichthinder nu is geregeld. Vervolgens beschrijven we hoe het wordt na de invoering van de omgevingswet. Daarnaast bieden we hulpmiddelen aan om lichthinder te beperken en te handhaven.

Hoe is de wet- en regelgeving rondom lichthinder nu geregeld?

In Nederland bestaat er geen specifieke regelgeving rond lichthinder. Omdat een officiële wetgeving ontbreekt, is het vormen van een uniform beleid op nationaal niveau erg lastig. De twee belangrijkste wetten rondom lichthinder zijn de Wet natuurbescherming en het Activiteitenbesluit. Het Activiteitenbesluit geeft voorschriften voor twee activiteiten;

- kunstlicht in de tuinbouw bij kassen
- verlichting bij sportvelden

Voor de rest van de activiteiten regelt het Activiteitenbesluit lichthinder op grond van de zorgplicht.

In een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming kunnen voorschriften worden opgenomen om lichthinder te voorkomen.

De richtlijnen van de Nederlandse Stichting Voor Verlichtingskunde (NSVV) kunnen als uitgangspunt worden gehanteerd voor het beoordelen van lichthinder. Ze geven ook handvaten voor de handhaving.

Hoe is lichthinder in de omgevingswet geregeld?

Onder de Omgevingswet is lichthinder een thema dat de gemeenten moeten afwegen. Een gemeente kan zelf bepalen of ze regels ter voorkoming van lichthinder wil stellen in het omgevingsplan. Het huidige Activiteitenbesluit vervalt. Het Besluit Activiteiten Leefomgeving (BAL) vervangt het Activiteitenbesluit. In het BAL zijn regels voor kunstlicht in de tuinbouw bij kassen (artikel 4.790) overgenomen. De regels over het gebruik van verlichting bij sportvelden komen niet terug in BAL. In het Besluit kwaliteit leefomgeving (BKL) zijn ook geen regels over lichthinder opgenomen.

Voor lichthinder bij sportvelden bevat de bruidsschat wel specifieke regels

Het gaat om regels die niet vanuit het Activiteitenbesluit zijn overgenomen in het BAL. De bruidsschat zorgt ervoor dat deze regels in de omgevingsplannen van de gemeenten terecht komen. Deze regels kan de gemeente in het omgevingsplan aanpassen en afstemmen op de lokale omstandigheden.

In het huidige Activiteitenbesluit zijn de volgende regels gesteld aan het gebruik van verlichting bij sportvelden.

De verlichting voor een sportbeoefening in de buitenlucht moet zijn uitgeschakeld:

- tussen 23.00 uur en 07.00 uur
- als er geen sport wordt beoefend
- als er geen onderhoud plaatsvindt

Deze regel is niet van toepassing op dagen of dagdelen in verband met:

- a) de viering van festiviteiten die bij of krachtens een gemeentelijke verordening zijn aangewezen, in de gebieden in de gemeente waarvoor de verordening geldt;
- b) de viering van andere festiviteiten die plaatsvinden in de inrichting, waarbij het aantal bij of krachtens een gemeentelijke verordening aan te wijzen dagen of dagdelen niet meer mag bedragen dan twaalf per kalenderjaar, of
- c) door het bevoegd gezag aangewezen activiteiten in een inrichting, anders dan festiviteiten als bedoeld in onderdeel b, waarbij het aantal aan te wijzen dagen of dagdelen gebaseerd op dit artikel tezamen niet meer bedraagt dan twaalf dagen per kalenderjaar.

De gemeente kan deze regels ongewijzigd of aangepast opnemen in het omgevingsplan.

Hoe gaat de gemeente om met lichthinder in de omgevingsvisie?

In bepaalde gebieden kan het van belang zijn om lichthinder, verstoring door licht en horizonvervuiling op te nemen in de omgevingsvisie. Bijvoorbeeld rond lichtgevoelige natuurgebieden, voor kassengebieden of grootschalige bedrijventerreinen. De visie kan beleid bevatten om de lichthinder, verstoring of horizonvervuiling terug te dringen. Een gemeente bepaalt zelf of en welke van de genoemde aspecten als thema in de gemeentelijke omgevingsvisie worden opgenomen.

Hoe gaat de gemeente om met lichthinder in het omgevingsplan?

Bij het opstellen van het omgevingsplan bepaalt de gemeente zelf of ze regels wil opnemen in het omgevingsplan om lichthinder te beperken of te voorkomen.

De gemeente kan ook een keuze maken uit de volgende regels bij lichtrelevante activiteiten (niet uitputtend):

- Gebruik bij verlichting niet meer licht dan nodig is: verlicht alleen wat verlicht moet worden en slechts zo lang als het verlicht moet worden.
- Breng afschermkappen aan bij de lichtbron
- Gebruik bewegings- of warmtesensoren. Zo brandt het licht alleen wanneer het nodig is
- Vervang oudere lichtbronnen door efficiëntere lichtbronnen, zoals bijvoorbeeld een (groene) ledlamp. Ledlampen zorgen voor minder weerkaatsing van licht naar boven en naar de zijkant
- Gebruik meer lampen met een kleiner vermogen dan minder lampen met groter vermogen.
- Gebruik geschikte armaturen (armaturen met spiegeloptiek) waarbij het licht naar beneden schijnt in plaats van naar boven of horizontaal.
- Pas de ligging van het te verlichten (sport)terrein: de indeling of oriëntatie van sommige terreinen kan worden gewijzigd waardoor minder hinderlijke situaties kunnen ontstaan.
- Pas de plaats van de masten aan: door het kiezen van andere mastpositie kan soms de lichthinder worden beperkt of voorkomen.
- Pas de hoogte van de masten: Door het kiezen van een hogere lichtpunthoogte kunnen hinderlijke armatuurinstellingen worden gewijzigd in minder hinderlijke invalshoeken van het licht.

Wat als er klachten binnenkomen over lichthinder?

Als er klachten zijn over lichthinder dan is het vanuit het BAL niet direct mogelijk te handhaven. De gemeente kan een richtlijn lichthinder met een gemeente specifieke lichtkaart opstellen en in het omgevingsplan opnemen (zie bijlage 1). Zo is het mogelijk een toetsingskader op te nemen voor lichthinder.

Welke middelen zijn er voor het opstellen van een richtlijn lichthinder

NSVV heeft een richtlijn voor lichthinder. Deze kan de gemeente gebruiken voor het opstellen van een gemeente specifieke richtlijn. Hierin zijn grenswaarden opgenomen die acceptabel zijn. Deze waarden zijn afhankelijk van de in de omgeving al aanwezige mate van verlichting. Op basis van de aard van de omgeving zijn vijf zones gedefinieerd. Voor iedere zone geldt een verschillende grenswaarde. De omschrijving van de zones is weergegeven in bijlage 2. Voor een natuurgebied met een zeer lage omgevingshelderheid geldt meest strenge richtlijn (norm). Voor industrie- en stedelijke gebieden geldt minst strenge richtlijn. De gemeente moet de zones toewijzen op basis van onder andere ruimtelijke ordening.

Tabel. Grenswaarden voor sportaccommodaties ter voorkoming van lichthinder.

Gebiedstype/ Parameter	Tijdstip	Natuur	Landelijk	Stedelijk	Stadscentrum/ Industrie
Ev (lux)	7:00-23:00 uur	2	5	10	25
	23:00-7:00 uur	1	1	2	4
I (Cd)	7:00-23:00 uur	2500	7500	10000	25000
	23:00-7:00 uur	0	500	1000	2500

Noot:

Verlichtingssterkte E in lux (lumen per vierkante meter) is de invallende lichtstroom per oppervlakte eenheid.

Lichtstroom in lumen is de totale hoeveelheid licht die wordt uitgestraald.

Lichtsterkte I in Cd (candela) lichtstroom per eenheid van ruimtehoek.

Wat kan OZHZ voor jullie betekenen?

We nemen deel aan het platform licht. Deelnemers aan dit platform zijn de medewerkers van de omgevingsdiensten in heel Nederland. Via dit platform maken we kennis met elkaar, wisselen informatie en kennis uit. We willen ervoor zorgen dat thema lichthinder een plek krijgt in het maken van omgevingsplannen.

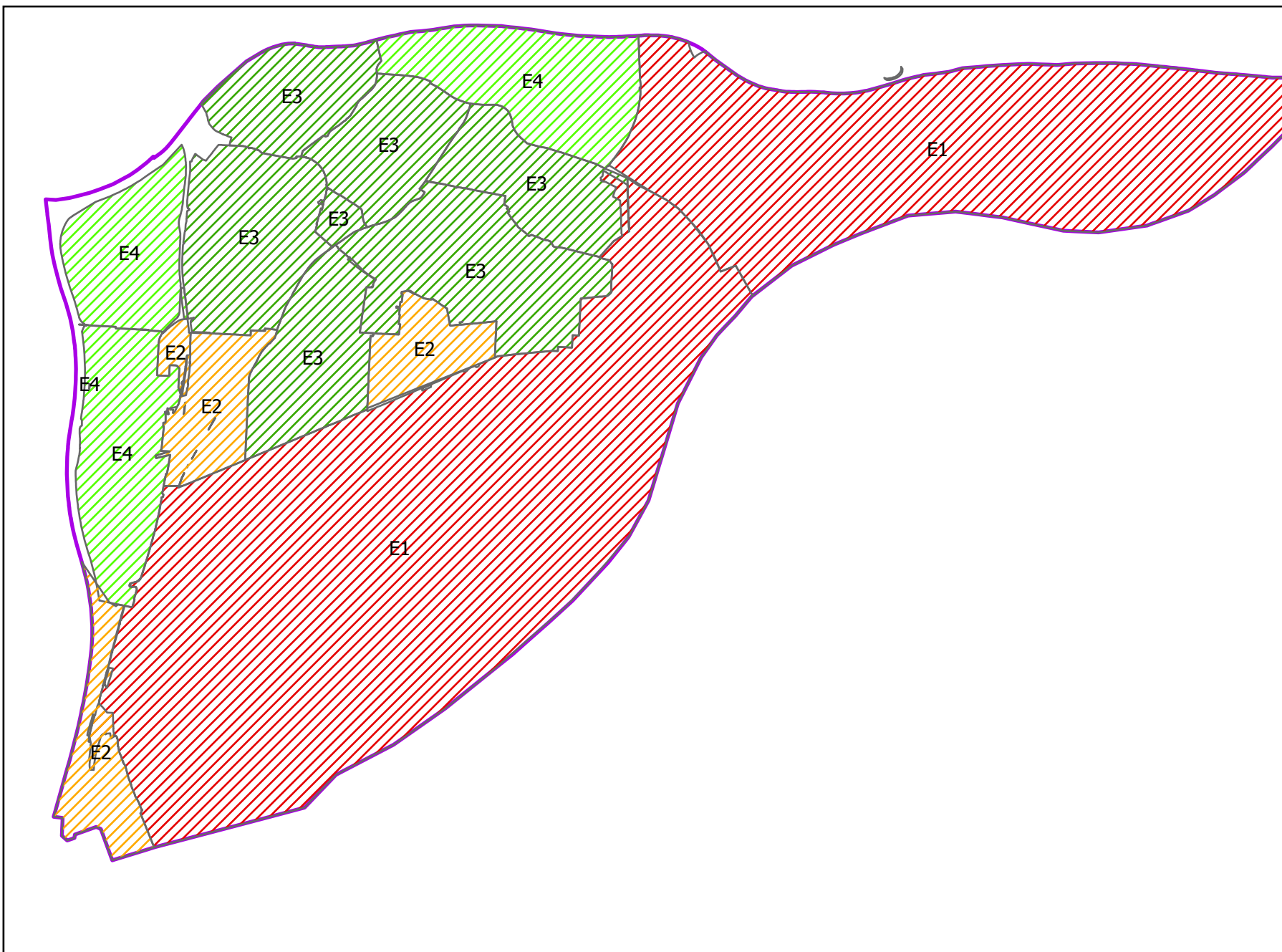
- OZHZ kan de gemeenten helpen met het stellen van regels in het omgevingsplan ter voorkoming van lichthinder.
- OZHZ kan kaart met E-zones opstellen om de handhaving makkelijker te maken.
- OZHZ kan met de gemeenten meedenken over maatregelen voor het verminderen van lichthinder.
- OZHZ kan lichtonderzoeken van andere partijen beoordelen en advies hierover geven.

Heb je nog vragen?

U kunt contact opnemen met Aysan Çelik-Özbek via 078 - 770 30 92. Of u kunt een mail sturen naar lucht@ozhz.nl

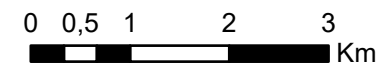
Bijlagen: 1. Zonekaart lichthinder Dordrecht
2. Toelichting E- Zones

E-zones voor het beoordelen van lichthinder

E-zones

- E1
- E2
- E3
- E4
- Gemeentegrens Dordrecht

Zone	Omschrijving
E0	Intrinsiek duistere gebieden In het algemeen UNESCO sterrenlichtreservaten, IDA-duisternisgebieden en belangrijke optische astronomische observatoria
E1	Gebieden met een zeer lage omgevingshelderheid In het algemeen natuurgebieden en landelijke gebieden ver van woonkernen
E2	Gebieden met een lage omgevingshelderheid In het algemeen buitenstedelijke en landelijke (woon) gebieden
E3	Gebieden met een gemiddelde omgevingshelderheid In het algemeen stedelijke (woon) gebieden
E4	Gebieden met een hoge omgevingshelderheid In het algemeen stedelijke gebieden met nachtelijke activiteiten, zoals uitgaanscentra en industriegebieden